

«Κυπριακῶ τῶ τρόπῳ»

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

«Η ορθόδοξη τέχνη στην Κύπρο πέρασε από πολλές δυσκολίες, κατάφερε όμως να διατηρήσει έναν αυθεντικό χαρακτήρα, κυπριακό. Κυπριακῶ τῶ τρόπῳ (maniera cypria) είναι και ο τίτλος της ιδιαίτερα σημαντικής έκθεσης που παρουσιάζεται στην αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του Βυζαντινού Μουσείου στη Λευκωσία στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του «Πάφος 2017».

Η έκθεση την οποία επιμελείται ο διευθυντής του Βυζαντινού Μουσείου, δρ Ιωάννης Ηλιάδης, παρουσιάζει τη ζωγραφική του 13ου αιώνα στην Κύπρο. Γιατί η επιλογή αυτής της συγκεκριμένης χρονολογίας; Γιατί ο 13ος αιώνας, με την υποταγή και κατάτμηση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (1204 και εξής) από τους σταυροφόρους της Δύσης, αποτελεί καίρια καμπή στην εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης. Στην Κύπρο, κατεχόμενη ήδη από το 1191 από τους σταυροφόρους και με την αυτοκέφαλη Εκκλησία της να υποδουλώνεται στον Πάπα της Ρώμης σύμφωνα με την Κυπριακή Διάταξη, γνωστή ως bulla Cypria, η καλλιτεχνική καμπή είναι

επίσης εμφανής και με τοπικές ιδιοτυπίες.

Η έκθεση «Κυπριακῶ τῷ τρόπῳ - Maniera Cypria» σκοπό έχει να αναδείξει τη ζωγραφική της Κύπρου κατά τον 13ο αιώνα και τους τρόπους καλλιτεχνικής συμβίωσης ανάμεσα στους δύο κόσμους, Ανατολής και Δύσης.

Αφορμή για τη διοργάνωση αυτής της έκθεσης έδωσε η εικόνα μεγάλων διαστάσεων «Ἐνθρονη Παναγία με Καρμηλίτες μοναχούς και σκηνές θαυμάτων», της οποίας κατά την πρόσφατη αποκατάστασή της, της αφαιρέθηκαν οι μεταγενέστερες επιζωγραφήσεις που έγιναν το 1287 και αποκαλύφθηκε η αρχική παρουσίαση που αποκαλύπτει πολλά στοιχεία για τη maniera cypria. Δηλαδή, πώς η τέχνη του πρώτου περίπου αιώνα από τη φραγκική κατάκτηση της Κύπρου (1191-1300) είναι συνέχεια της πλούσιας βυζαντινής τέχνης της υστεροκομνήνειας περιόδου, με λίγο ή πολύ γόνιμη επιδέξια ανάμιξη και ξένων στοιχείων, που εντοπίζονται σε δευτερεύοντα σημεία των συνθέσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι τον όρο maniera cypria διεθνοποίησε η Ελληνίδα πανεπιστημιακός, γνωστή και από τον αγώνα της για τη διάσωση της βυζαντινής κληρονομιάς στην Ελλάδα Ντούλα Μουρίκη (1934-1991), θέλοντας να δώσει αυτό τον ιδιαίτερο χαρακτήρα στην κυπριακή τέχνη της εποχής.

Στην αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του Βυζαντινού Μουσείου έχουν μαζευτεί μερικές από τις πιο εντυπωσιακές εικόνες αυτής της περιόδου από διάφορες μητροπόλεις, όπως η εικόνα του «Αποστόλου Φιλίππου με βιογραφικές σκηνές»

από το Άρσος, η αμφιπρόσωπη εικόνας Σταύρωσης και Παναγίας από την Κοράκου, η Παναγία Βλαχερνίτισσα από το Επισκοπεϊό, εικόνες άγνωστες που βρίσκονταν στην αποθήκη του Ιδρύματος Μακαρίου και πρόσφατα συντηρήθηκαν αποκαλύπτοντας στοιχεία άγνωστα που αφορούν την εικονογραφία της εποχής και αναδεικνύουν την Κύπρο ως μείζον κέντρο παραγωγής τέτοιων «αμφίβιων» έργων που προϋποθέτουν ζωγράφους αμφιδέξιους και εργαστήρια κοινά για την παραγωγή δυτικών και ορθόδοξων έργων, όπως συνέβη δυόμισι αιώνες αργότερα στην Κρήτη, με τους πρώιμους μεταβυζαντινούς ζωγράφους της.

Σημαντικό όμως πέραν της θεματικής της έκθεσης και των ιδιαίτερων εικονογραφικών στοιχείων των εικόνων που εκτίθενται, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει τον δεξιοτέχνη Κύπριο αγιογράφο που από τη μια μένει πιστός στους κανόνες της ορθοδοξίας και από την άλλη αφήνει ελεύθερη την εξαιρετική ζωγραφική του ικανότητα. Μερικές από τις μεγάλες εικόνες στις οποίες το εικονιζόμενο πρόσωπο πλαισιώνεται από διάφορες σκηνές που αποκαλύπτουν μια εντυπωσιακή ελευθερία στη χρήση του πινέλου, του χρώματος, και της σύνθεσης.

Πέραν των σημαντικών πληροφοριών που δίνει η έκθεση για το αγιογραφικό παρελθόν της Κύπρου, αποκαλύπτει ότι η πολιτισμική ζωή στην Κύπρο έχει μια συνέχεια και συνέπεια η οποία κρατήθηκε ζωντανή μέσα στο ταραγμένο πολιτικό κλίμα που πέρασε και στους διάφορους κατακτητές οι οποίοι προσπάθησαν να επιβάλουν το δικό τους πολιτισμικό στίγμα.

Μαζί με την έκθεση η οποία θα διαρκέσει μέχρι τις 31 Ιουλίου, κυκλοφορεί κατάλογος τον οποίο ο επισκέπτης θα ήταν καλό να τον διαβάσει πριν την επισκεφθεί.

(Μαρίνα Σχίζα - εφημ. Φιλελεύθερος, Κυριακή, 29/1/2017)